

แนวทางการปฏิบัติราชการที่นำเสนอจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำข้อกำหนดในการจัดซื้อจัดจ้าง
(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๒๕๑/๒๕๕๙)^๑

สรุปสาระสำคัญคำวินิจฉัยศาลปกครอง

ในกรณีที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำพัสดุที่มีผู้ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว หน่วยงานทางปกครองจะต้องระบุนโยบายการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย ซึ่งแสดงเครื่องหมายหรือผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองคุณภาพ เพื่อให้มีการแข่งขันเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยเท่านั้น หากไม่ระบุนโยบายดังกล่าวไว้ในประกาศประกวดราคาและข้อกำหนดการจัดซื้อจัดจ้าง มีผลให้ประกาศเฉพาะในส่วนที่มีผลให้ผู้เสนอราคาสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำในประเทศไทย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คดีนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดี (องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี) ออกประกาศประกวดราคาประมูลซื้อรถเกี่ยดินขับเคลื่อน ๔ ล้อหลัง เครื่องยนต์ดีเซล ๔ จังหวะขนาดไม่น้อยกว่า ๖ สูบ กำลังไม่น้อยกว่า ๑๕๐ แรงม้า จำนวน ๒ คัน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ผู้ฟ้องคดีซื้อเอกสารประกวดราคาตามประกาศ และพบว่าประกาศดังกล่าวมิได้ระบุนโยบายการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยไว้เป็นเงื่อนไขในประกาศ ทั้งที่ต้องรู้หรือควรจะรู้จากบัญชีคู่มือผู้ซื้อว่ามีรถเกี่ยดินที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพที่ทำในประเทศไทย จึงไม่ชอบด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือทักท้วงต่อผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อให้ผู้ถูกฟ้องคดีปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามระเบียบ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ปรับปรุงแก้ไขและยังคงดำเนินการประกวดราคาซื้อต่อไป ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้เพิกถอนประกาศประกวดราคาของผู้ถูกฟ้องคดี

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า โดยที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์ให้ส่วนราชการสนับสนุนพัสดุที่ผลิตในประเทศไทย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ จึงกำหนดเงื่อนไขว่า ในกรณีที่ต้องการซื้อหรือจ้างที่มีผู้ได้รับการจดทะเบียนไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้ระบุนโยบายการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยซึ่งแสดงเครื่องหมายหรือผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองคุณภาพเพื่อให้มีการแข่งขันเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยเท่านั้น ในการประกวดราคาครั้งนี้ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายรถเกี่ยดินที่ผลิตในประเทศไทย ได้รับการรับรองคุณภาพ ISO๙๐๐๑ : ๒๐๐๐ ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์มาตรฐานจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และมีรายชื่ออยู่ในบัญชีคู่มือผู้ซื้อ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีออกประกาศประกวดราคาประมูลซื้อรถเกี่ยดินจำนวน ๒ คัน ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

^๑ สำนักงานศาลปกครอง. แนวทางการปฏิบัติราชการจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙. พิมพ์ที่บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ ๑ : สิงหาคม ๒๕๖๐, หน้า ๕๖ - ๕๙.

โดยไม่ได้ระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย ไว้เป็นเงื่อนไขในประกาศ อีกทั้งมิได้ขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบตามความในข้อ ๔ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าว^๒ เมื่อประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยไว้เป็นเงื่อนไขในการประกาศประกวดราคา มีผลให้การจัดซื้อครั้งนี้เปิดกว้าง ทำให้ผู้ประกอบการรวมถึงผู้ฟ้องคดีเข้าเสนอราคาผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทยและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำในประเทศไทย ประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีเฉพาะส่วนที่มีผลให้ผู้เสนอราคาสามารถเสนอผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำในประเทศไทยไม่ชอบด้วยข้อ ๑๑ (๗) และ (๘) ของระเบียบดังกล่าว^๓

^๒ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๔ ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในกรณีที่ต้องครบกปรองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติที่กำหนดในวรรคหนึ่งให้ขอทำความตกลงกับปลัดกระทรวงมหาดไทยก่อนการปฏิบัติ

ปลัดกระทรวงมหาดไทยอาจมอบอำนาจตามวรรคสอง ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

^๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๑๑ ให้หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศหรือเป็นกิจการของคนไทยตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ฯลฯ ฯลฯ

(๗) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำ ตาม (๕) หรือ (๖) เป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน ประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน และในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพน้อยกว่าสามราย หรือเป็นพัสดุที่มีผู้ได้รับใบอนุญาตแสดงเครื่องหมาย มาตรฐาน ประเภท ชนิด หรือขนาดเดียวกัน โดยมีผู้ได้รับใบอนุญาตน้อยกว่าสามราย หรือเป็นพัสดุที่มีผู้ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ โดยมีผู้ผลิตน้อยกว่าสามราย ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุที่ทำในประเทศไทย การซื้อหรือการจ้างในกรณีนี้นอกจากการจ้างก่อสร้าง หากมีผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐานและในขณะเดียวกันเป็นพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพหรือมีผู้เสนอราคาพัสดุที่แสดงเครื่องหมายมาตรฐาน หรือมีผู้เสนอราคาพัสดุที่ผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรอง

(๘) ในกรณีพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้างทำมีผู้ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมแล้ว ให้ระบุความต้องการเฉพาะพัสดุที่ทำในประเทศไทย

การซื้อหรือการจ้างในกรณีนี้นอกจากการก่อสร้าง หากมีผู้เสนอราคาพัสดุที่ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมเสนอราคาสูงกว่าราคาต่ำสุดของผู้เข้าแข่งขันรายอื่นไม่เกินร้อยละเจ็ด ให้ต่อรองราคาผู้เสนอราคาพัสดุที่ได้รับการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ไว้กับกระทรวงอุตสาหกรรมรายที่เสนอราคาต่ำสุด หากต่อรองราคาแล้ว ราคาที่ลดลงสูงกว่าราคาต่ำสุดไม่เกินร้อยละห้า หรืออัตราที่ปลัดกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้ซื้อหรือจ้างจากผู้เสนอราคารายนั้น

ทำให้ประกาศเฉพาะในส่วนนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่ทำให้ประกาศในส่วนอื่นที่ชอบด้วยกฎหมายต้องเสียไป
ที่ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเพิกถอนประกาศประกวดราคาประมูลซื้อรถเกี่ยดินจำนวน ๒ คัน ด้วยระบบ
อิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เฉพาะในส่วนที่มีได้ระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำใน
ประเทศไทยนั้น พิพากษายืน

หมายเหตุ ศาลปกครองสูงสุดวางหลักไว้ว่า ในกรณีที่ไม่ได้ระบุความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ทำใน
ประเทศไทย ซึ่งแสดงเครื่องหมายหรือผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองคุณภาพไว้ในประกาศและข้อกำหนดการ
จัดซื้อจัดจ้าง มีผลให้เฉพาะข้อกำหนดในส่วนดังกล่าวเท่านั้น ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ทำให้ประกาศในส่วนอื่น
ที่ชอบด้วยกฎหมายต้องเสียไป

.....
สืบค้นและเรียบเรียงโดย
ส่วนพัฒนากฎหมายและให้คำปรึกษา
กองกฎหมาย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย